

Prądnik. Prace Muz. Szafera	26	147–150	2016
-----------------------------	----	---------	------

AGATA JIRAK-LESZCZYŃSKA

Sąspów 334, 32–048 Jerzmanowice
e-mail: agata.jirak@gmail.com

**STWIERDZENIA WÓJCIKA *PHYLLOSCOPUS TROCHILOIDES*
W OJCOWSKIM PARKU NARODOWYM W LATACH 2013–2014**

**Observations of the Greenish Warbler *Phylloscopus trochiloides*
in the Ojców National Park during 2013–2014**

Abstract. The paper presents records of Greenish Warbler *Phylloscopus trochiloides* in Ojców National Park. In 2013 year five singing males were recorded. One year later one singing male was heard in Sąspowska's Valley. All the observations were located in shadowed and steep slopes in old forest stands with undergrowth.

Key words: *Phylloscopus trochiloides*, Greenish Warbler, Ojców National Park, Poland

WSTĘP

Wójcik *Phylloscopus trochiloides* (SUNDEVALL, 1837) należy do rzadkich gatunków w awifaunie Polski (Rejt 2010). W północnej i wschodniej Polsce określany jest jako ptak sporadycznie lęgowy (Tomiałoje i Stawarczyk 2003, Polakowski 2008), a w pozostałych częściach kraju jest gatunkiem przelotnym. Liczba par przystępujących do lęgów w kraju jest trudna do oszacowania, nie przekracza jednak zapewne kilkunastu-kilkudziesięciu (Rejt 2010). Liczba ptaków stwierdzonych podczas migracji bywa różna w poszczególnych latach (Tomiałoje i Stawarczyk 2003). Najwyższe liczebności odnotowano w 1992 roku w Puszczy Augustowskiej – stwierdzono wówczas około 20 samców (Tomiałoje 1990; E. Pugacewicz, za Tomiałoje i Stawarczyk 2003). W Obszarze Specjalnej Ochrony Puszcza Knyszyńska zanotowano 18 śpiewających samców (Tumiel i in. 2013). Do niedawna, wszystkie obserwacje wójcika podlegały weryfikacji Komisji Faunistycznej. Duża liczba i regularność stwierdzeń spowodowały, że od 2015 roku weryfikacji podlegają jedynie lęgi tego gatunku (Komisja Faunistyczna 2015 – w dalszej części jako KF).

Areał lęgowy wójcika rozciąga się od Europy Środkowej po Azję. W ostatnich latach obserwuje się trend wzrostowy liczebności u tego gatunku w całym jego zasięgu. Dodatkowo, w Europie gatunek ten wykazuje obecnie ekspansję w kierunku zachodnim (Christen 2015; Thoma, Althaus 2015).

W Małopolsce obserwacje wójcików w latach 2011–2015 ograniczają się jedynie do obszaru gór (Tatry, Babia Góra, Mogielica), oraz południowego skraju Wyżyny Krakowsko-Wieluńskiej (KF 2012, KF 2013, KF 2014, KF 2016).

Ze względu na brak danych o występowaniu wójcika w Ojcowskim Parku Narodowym przeprowadzono kontrolę obszaru Parku w maju i czerwcu 2013–2014 w celu stwierdzenia obecności tego gatunku w OPN. Ptaki notowano w czasie przemarszów wzdłuż szlaków turystycznych i wąwozów znajdujących się na obszarze ochrony ścisłej. Zazwyczaj także nagrywano ich głosy. Obserwacje zostały następnie zgłoszone do Komisji Faunistycznej.

Poniżej przedstawiono wyniki obserwacji. W tekście użyto skrótów nazwisk obserwatorów: AJL – Agata Jirak-Leszczyńska, ML – Michał Leszczyński.

WYNIKI

W Ojcowskim Parku Narodowym stwierdzono wójcika po raz pierwszy w dniu 31. maja 2013 r. (AJL, ML). Śpiew samca zlokalizowano w Wąwozie Jamki w pobliżu Wąwozu Pradła. Ptak szybko zamilkł i nie odezwał się ponownie. Kolejnego samca zlokalizowano 8. czerwca 2013 r. (AJL) w okolicy Bramy Krakowskiej, w wąwozie Ciasne Skałki. Ptak intensywnie śpiewał około 30 minut. Najprawdopodobniej ten sam osobnik został ponownie stwierdzony na tym samym stanowisku 9. czerwca 2013 r. (AJL) oraz 16. czerwca 2013 r. (AJL, ML). Śpiew tego osobnika został zarejestrowany na nagraniu.

Kolejna obserwacja miała miejsce na stanowisku oddalonym około 1 km od poprzedniego, w miejscu, gdzie łączą się szlaki niebieski i czarny, powyżej Wąwozu Ciasne Skałki; w dniu 9. czerwca 2013 r. stwierdzono tam samca tego gatunku (AJL). Ptak intensywnie śpiewał około 10 min. Ponownie został on tu odnotowany 20. czerwca 2013 r. (AJL). Śpiew został zarejestrowany.

W dniu 18. czerwca 2013 r. stwierdzono dwa samce wójcika na dwu różnych stanowiskach: na zboczu Złotej Góry o wystawie wschodniej oraz na zboczu Chełmowej Góry o wystawie północnej (AJL). Drugi samiec intensywnie śpiewał około 5 minut. Łącznie w 2013 roku odnotowano 5 samców wójcika.

W kolejnym sezonie, gatunek ten stwierdzono 25. maja 2014 r. (AJL, ML), w Dolinie Sąpsowskiej na zboczu Złotej Góry, w pobliżu dna doliny. Ptak intensywnie śpiewał około 5 minut.

Większość wymienionych wyżej obserwacji zostało wykonanych w godzinach porannych, między godz. 6:30 a 9:00. Ptaki przebywały na zacienionych zboczach wąwozów lub dolin, w grądach i buczynach z dużą ilością martwego drewna i dobrze rozwiniętym podszytem. Wszystkie stwierdzenia uzyskały akceptację Komisji Faunistycznej (KF 2014, KF 2016).

Pojawienie się wójcika w Ojcowskim Parku Narodowym może mieć związek ze wspomnianym we wstępie poszerzaniem areалу występowania tego gatunku w Europie. Spora liczba obserwacji może świadczyć o tym, że stał się on stałym składnikiem awifauny Parku.

PIŚMIENNICTWO

Christen W. 2015. *A summer record of Greenish Warbler *Phylloscopus trochiloides* in the jura mountains (Switzerland)*. „Der Ornithologische Beobachter”, **112**: 307–310.

Ryc. 1. Miejsca stwierdzenia wójcików *Phylloscopus trochiloides* w Ojcowskim Parku Narodowym w latach 2013–2014

Fig. 1. Location of Greenish Warbler *Phylloscopus trochiloides* records in the Ojców National Park during 2013–2014

Komisja Faunistyczna. 2012. *Rzadkie ptaki obserwowane w Polsce w roku 2011*. „Ornis Polonica”, **53**: 105–140.

Komisja Faunistyczna 2013. *Rzadkie ptaki obserwowane w Polsce w roku 2012*. „Ornis Polonica”, **54**: 109–150

Komisja Faunistyczna 2014. *Rzadkie ptaki obserwowane w Polsce w roku 2013*. „Ornis Polonica”, **55**: 181–218.

Komisja faunistyczna 2016. *Rzadkie ptaki obserwowane w Polsce w roku 2015*. „Ornis Polonica”, **57**: 117–147.

Polakowski M. 2008. *Wójcik Phylloscopus trochiloides nowym gatunkiem lęgowym w Dolinie Biebrzy*. „Kulon”, **13**: 108–110.

Rejt Ł. 2010. *Rzadkie i zagrożone ptaki w Polsce*. GDOŚ, Warszawa, 51 ss.

Thoma M., Althaus S. 2015. *First record of greenish warbler Phylloscopus trochiloides in Switzerland and its status in Europe*. „Der Ornithologische Beobachter”, **112**: 283–306.

Tumiel T., Białomyzy P., Grygoruk G., Korniluk M., Świętochowski P., Wereszczuk M., Skierczyński M. 2013. *Cenne i nieliczne ptaki lęgowe na Obszarze Specjalnej Ochrony Puszcza Knyszyńska*. „Ornis Polonica”, **54**: 170–186.

SUMMARY

The paper presents records of Greenish Warbler *Phylloscopus trochiloides* in Ojców National Park. Observations were carried out in the breeding season (May-June) in 2013–2014. Birds were recorded during marches along the hiking trails. when possible, also voices of birds were recorded. Observations were then notified to the Faunistic Commission in order to confirm them.

In 2013 year five singing males were recorded. One year later one singing male was heard in Sąspowska's Valley. Most of the observations were made in the morning, between the hours 6:30 until 9:00. The birds remained in the shaded slopes of ravines or valleys, mostly the hornbeam and beech forests with lots of dead wood and well-developed undergrowth. All statements were approved by the Avifaunistic Commission (KF 2014, KF 2016).

The emergence of greenish warbler in the Ojcow National Park is undoubtedly linked with the expanding area of occurrence of this species in Europe. Pretty high number of observations can attest to the fact that it has become a fixed component of the avifauna of the Park.